

Štábní kapitán L u d v í k N o v o t n ý:

Organisace a způsoby použití tanků v sovětském Rusku.

Odpovědní činitelé v sovětském Rusku jsou si plně vědomi důležitosti a nutnosti dobře organisované a vyzbrojené armády. Jejich snahou je, aby hlavně po stránce moderních bojových prostředků nezůstala armáda za armádami západních mocností. Vidíme, že se nejnovějším zbraním, jako letectvu, motorisovaným jednotkám a chemické válce, věnuje v Rusku zvýšená pozornost.

V poslední době bylo vynaloženo zvláštní úsilí na organisaci a technické zdokonalení motorisovaných zbraní, obzvláště tanků a obrněných automobilů.

Avšak zprávy o tom jsou jen velmi kusé a nejisté, protože Rusové veškeré pokroky na tomto poli velmi tají.

Proto vzbudil značný zájem článků o stavu organizací tankových jednotek v SSSR., uveřejněný v anglickém časopise „Royal Tank Corps Journal“ (leden 1932).

Pisatel (Robert I. Iks) předesílá v své zprávě, že některé údaje jsou jen domněnkami a nezaručené, poněvadž přesné zprávy nemohl získati.

Celkový počet tankových jednotek se odhaduje různě; lze předpokládati, že existuje 5 tankových pluků. Každý pluk se skládá ze 3 praporů po 3 rotách a 1 dílenské rotě. Úhrnem má sovětská armáda 8 lehkých, 3 střední a 3 těžké tankové prapory, mimo to ještě jeden smíšený tankový prapor. R. 1926 byly tankové oddíly dislokovány v těchto místech: Moskva, Mogilev (na západě), Charkov (Ukrajina), Leningrad, Čita (východní Sibiř), Tiflis, Buchara, Samara a Novonikolajevsk. Od té doby pravděpodobně nastaly určité změny jak v dislokaci, tak i počtu posádek.

Dále má ruská armáda zvláštní pancéřovou divisi a mimo to mechanisovaný oddíl pod jménem „Pancéřová jednotka střeleckého sboru“.

První tanky, a to francouzské a anglické, byly ukořistěny r. 1919 a 1920 v bojích s armádami generálů Wrangla a Denikina. Tyto tanky jsou dodnes ve výzbroji ruské armády, byly však z větší části přestavěny a zlepšeny. Rusové nakoupili v cizině nové modely tanků a také ve vlastních dílnách zhotovili tanky jak ruských, tak i cizozemských vzorů. Větší část ruských tanků nepropouští plyny a poskytuje ochranu proti bojovým plynům (kyslíkové přístroje, zvláštní filtrační a ventilační zařízení).

Bylo usneseno, postupně mechanisovati ruskou armádu; o tom svědčí také sovětské názory na operativní použití tanků, jak bude dále uvedeno.

Mužstvo pro tanková tělesa je zvlášť vybíráno a musí býti spolehlivé.

Počet tanků v Rusku se odhaduje t. č. na 350, z nich část je zastaralých vzorů, zbytek však jsou tanky úplně moderní.

Tankový materiál má tyto druhy vozidel:

a) starší tanky (válečné vzory):

několik francouzských tanků vz. St. Chamond,

23 bývalých anglických těžkých tanků „Mark V“,

8 bývalých anglických středních tanků „Mark A“,

136 tanků Renault, a to přestavovaný francouzský vzor (každý ruský tank má kulomet i dělo, kdežto původní francouzský tank měl jen jednu z uvedených zbraní, a to buď kulomet anebo dělo);

b) novodobý tankový materiál:

10 těžkých tanků ruské konstrukce a také v Rusku zhotovených; váha 80 t, výzbroj 2 děla (76 cm) a 4 kulometry; velká váha povstala silným brněním 13—44 mm; osádka 12 mužů, rychlost 13 km/hod. Tento tank má prý podobný vzhled jako anglický „Mark V“, ale má vyšší pancéřovou věž;

50 nových lehkých tanků ruského vzoru. Byly postaveny podle francouzského lehkého tanku Renault, jsou však větší a prostornější a jsou vyzbrojeny 1 dělem a několika kulometry,

- 20 anglických malých tanků (tančíky) „Carden-Loyd VII“,
- 40 anglických středních tanků Vickers „Mark II“,
- 1 lehkého tanku Fiat (italského),
- 2 středních tanků Fiat, vyrobených v Rusku,
- 2 nových amerických tanků Christie.

Z tohoto přehledu vysvítá, že ruská armáda má velmi různorodý tankový materiál, a to asi proto, aby na podkladě zkušeností získaných těmito pokusnými vozidly, mohl býti zhotoven vlastní vzor vyhovující všem moderním požadavkům.

V Rusku s velikým zájmem sledují konstruktivní vývoj obrněných vozidel a motorisaci v zahraničních armádách, aby získaných poznatků mohli použít při budování a organizaci svých mechanisovaných jednotek.

Též taktické použití tanků a mechanisovaných jednotek je předmětem důkladného studia a intenzivních pokusů v SSSR.

Velmi zajímavý článek, uveřejněný v „Militär-Wochenblatt“, ročník 117 (1932), čís. 2, podává nám nynější názory na bojové použití tanků a pancéřových oddílů v Rusku. V sovětských vojenských časopisech se nápadně často setkáváme s články, které pojednávají o použití tanků v boji, o motorisaci a mechanisaci, a to na podkladě válečných a poválečných zkušeností, získaných jak v zahraničních armádách, tak i v Rusku.

Na rozdíl od ostatních armád, kde se třídí tanky buď podle váhy (lehký, střední a těžký) anebo podle velikosti (malý, střední, velký), rozdělují Rusové tanky podle toho, k jakému bojovému účelu jsou určeny. Rozeznávají tyto druhy:

- a) přezvědný tank (tančík vzoru Carden-Loyd Mark VI),
- b) doprovodný tank (lehký),
- c) daleko účinný tank (střední),
- d) tank pro průlom (těžký),
- e) ničivý tank (dělostřelecký),
- f) mechanisované jednotky.

K a) Výhody přezvědného tanku: Osádka a zbraň je chráněna pancířem proti střelám pěších zbraní a granátovým střepinám, tank poskytuje malý cíl a má velikou rychlost. Nevýhody: značná zranitelnost s boku a zezadu, nemožnost přesné střelby za jízdy. Proti dřívějším názorům, že se tank při střelbě musí zastavit, požaduje se nyní střelba za pohybu; toho má býti dosaženo pečlivým výcvikem střelců.

Přezvědného tanku se používá k přezvědům ve spojení s tanky skupiny „DD“ — o nichž bude dále pojednáno — a ve svazku mechanisovaných jednotek. Podle okolností mohou tyto tanky převzít úlohu doprovodných tanků pěchoty a jezdecka, a to při střetném boji nebo za útoku na nepřítele jenom zběžně opevněného. Aby jejich rychlosti bylo využito, mají býti zasazeny na křídle do boku a týlu nepřítele. Úspěšná činnost těchto tanků závisí na terénu, situaci a na podnikavosti velitelů tankových jednotek. Tyto tanky mohou obzvláště účinně pomoci pěchotě v případech, kde se vyžaduje náhlé a rychlé zahájení palby na blízké vzdálenosti.

Přezvědné tanky, pokud nemají úkoly přezvědné, mohou se zvlášť dobře uplatnit za pronásledování.

V obraně mohou býti pohyblivou palebnou zálohou velitele. Ze skrytého postavení zahájí tyto tanky palbu na útočníka, který vnikl do vlastního postavení a mohou se pak připojit při protiútoku jako doprovodné tanky.

K b) **Doprovodný tank** (lehký) je nejpočetněji zastoupen v armádě a jeho úkolem je přímo společně pracovati s pěchotou a s ostatními zbraněmi. Zatím co tanky s velikou rychlostí tohoto typu tvoří gros mechanisovaných jednotek, používá se ostatních vozidel s rychlostí nejvýše 16—18 km/hod., vyzbrojených dělem ráže 37 mm a kulometem k přímé podpoře pěchoty a jezdeckva. Doprovodné tanky v síle nejméně čtyři jsou za útoku přidělovány jednotkám pěchoty a jezdeckva, a to jednomu praporu asi 1—3 čtyři, podle taktického úkolu. Tyto skupiny tanků mají označení „NPP“ anebo „NPK“ (neposredstvennaja poděržka pěchoty ili konnicy = přímá podpora pěchoty anebo jezdeckva). Tyto tankové skupiny mají doprovoditi pěchotu (jezdeckvo) po celé hloubce nepřátelského obranného pásma a zajistiti rychlý postup útočícím jednotkám zničením drátěných překážek a odporů a kde třeba, vytvořením průchodů v překážkách.

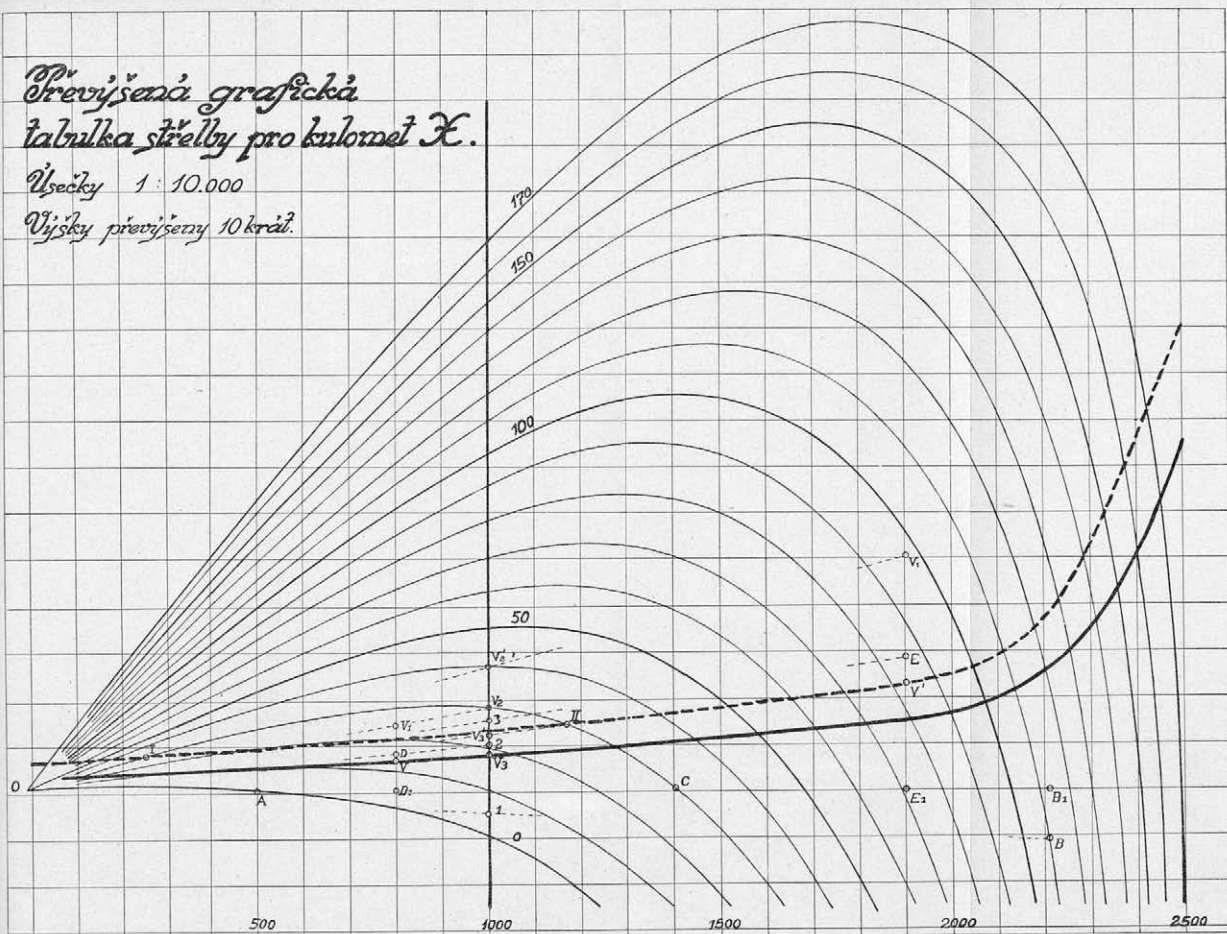
Z doprovodných tanků mohou býti také utvořeny zvláštní skupiny s označením „DPP“ anebo DPK (daljnaja poděržka pěchoty ili konnicy = daleká podpora pěchoty anebo jezdeckva). Tyto skupiny jsou zasažovány v síle nejméně tankové roty podle rozkazu velitele pluku. Jen ve zvláštních případech, na př. útočí-li divise v úzkém pásmu, disponuje těmito skupinami velitel divise. Úkolem tankových skupin „DPP“ (DPK) jest vniknouti hluboko do obranného postavení nepřítele, zdolati a zničiti nepřátelské baterie, kulometry a protitankové zbraně a tím usnadniti úkol tankovým skupinám „NPP“ (NPK) a útočící pěchotě. Nepodaří-li se útok pěchoty a je-li nucena vrátiti se do východiště k útoku, musí skupiny DPP anebo DPK, které již pronikly hluboko do nepřátelského postavení, pokračovati, a to ve spojení s dělostřelectvem a letectvem, v ničení a neutralisování těch odporů a zbraní protivníka, jež znemožnily útok vlastní pěchotě. Po skončení hlavních úloh skupiny „DPP“ (DPK.) mohou býti shromážděny na bodech předem určených, aby pak doprovázely 2. sled pěchoty jako skupinu přímé podpory „NPP“ (NPK.).

Poválečné zkušenosti a pokusy provedené v učilišti pro tanky v Rusku ve zdolávání nepřátelských palebných prostředků, hlavně protitankových zbraní, z jedoucích o tanku ukázaly, že za stejných podmínek (zbraň stejného druhu a ráže) je v převaze zbraň protitanková. Proto se doporučuje, aby boj s protitankovými zbraněmi vedly jen tanky vyzbrojené několika kulometry nebo děly k umožnění soustředěné palby. K rychlému soustředění palby všech kulometů a děl tanku na určitý cíl byl proveden v tankovém učilišti v Rusku tento pokus, který prý se prakticky dobře osvědčil. Každému tanku má býti určen přesný směr pochodu. Jakmile je zjištěn nepřátelský kulomet, odpor, protitanková zbraň atd., usměrní velitel tanku své hodinky tak, aby čára: směrový objekt—podélná osa tanku šla přes 12—6 na ciferníku; čís. 12 musí býti vždy ve směru jízdy. Chce-li nyní velitel vozu soustřediti palbu všech zbraní (kulometů a děl) na určitý cíl, zjistí azimut neboli odchylku stranovou ve směru cíle podle ciferníku na hodinách a může pak velet (viz náčrt): „Protitankové dělo, 3 hod.“

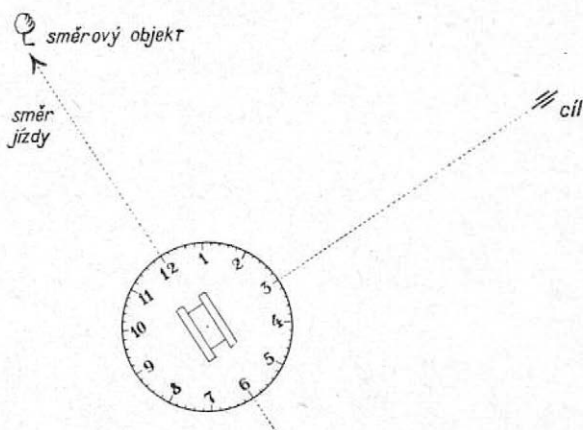
*Převýšení grafická
tabulka střelby pro kulomet K.*

Úměrky 1 : 10.000

Výšky převýšení 10 král.

Obsluha zjistí cíl podle svých hodinek a zahájí palbu. Aby se předešlo nedorozumění nebo záměny, doporučuje se před vydáním rozkazu k palbě nařídit řidičovi vozu: „Udržujte směr!“

Poněvadž prý se neosvědčilo radiové a optické spojení při řízení palby tankových jednotek (čety, roty), konají se v ruském učilišti další pokusy k získání nového způsobu řízení tankových oddílů, a to také pomocí hodinek.

K c) Tank s dalekou účinností (střední) slouží hlavně k ničení nepřátelských záloh, velitelství a dělostřelectva. Z těchto tanků se tvoří skupiny „DD“ (dalnago dějstviya — daleké účinnosti) nejméně v síle praporu, které mohou být podle situace zesíleny průzkumnými prostředky a pojítky (radio, letectvo, průzkumné tanky). Těmito skupinami disponuje obyčejně velitel divise. Výjimečně, útočí-li armádní sbor na úzké frontě, dostanou tyto skupiny rozkazy od velitele armádního sboru.

V pohybné válce může být použito tankových skupin „DD“ při průlomu nepřátelských postavení.

Aby průbojná síla těchto skupin byla ještě zvýšena a bylo provedeno zajištění tanků dělostřelectvem v boji uvnitř nepřátelského obranného pásma, požadují ruští vojenští spisovatelé zřízení zvláštního doprovodného dělostřelectva pro tanky (AST. = artilleria soprovožděnnija tankov): Dělo ráže 37—76 mm má být na kolejových pásech. Průměrná rychlost má být větší než u tanků. Požaduje se dostřel na 4—5 km. Začáteční rychlost střely má být tak velká, aby také na největší dostřel měla potřebný účinek proti tankům.

Použití těchto dělových tanků si představují Rusové tím způsobem, že postup každého tanku skupiny „DD“ bude se dít pod ochranou dělového tanku. Jakmile tank bojový dosáhne určité čáry nebo cíle, přemístí se dělo ihned za ním, což vzhledem na větší rychlost děla nebude trvat dlouho. Další postup od cíle k cíli se děje obdobným způsobem. Rusové při tom ovšem zapomínají na to, že se postupem podle tohoto způsobu vzdávají největší výhody tankové jednotky, t. j. operační rychlosti.

Bylo navrženo vybavit tanky plynovým a mlhovým střelivem k zne-
možnění anebo aspoň k ztížení nepřátelské protitankové obrany.

K d) Tank pro průlom (těžký tank, něm. Durchbruchstank, franc. char. de rupture) je velmi těžkopádný, pomalý a jeho akční radius je dosti malý. Pro velmi silný pancíř se používá tohoto tanku k provedení průlomu silně opevněných postavení, zejména v posícní válce.

K e) Ničivé tanky se vyznačují dělostřeleckou výzbrojí a velkou rychlostí. Jsou určeny především pro boj s nepřátelskými tanky a mechanisovanými jednotkami. Předvídá se přidělení těchto tanků skupinám „DD.“ a mechanisovaným oddílům.

Boj s nepřátelskými tanky a obrněnými vozidly jest úkolem tanků všech druhů, bez ohledu na zvláštní bojové úkoly, pro které jsou určeny.

K f) Zásadně se používá mechanisovaných svazů k zničení nepřátelských sborových a armádních záloh, týlového zařízení, letišť, komunikací atd. Tyto jednotky podle nutnosti a úkolu mohou být zesíleny letectvem, motorisovanými jednotkami, podle potřeby i jezdeckem. Mechanisovaná vojska nutno zasaditi buď do boku anebo na zvlášť slabá místa nepřátelské fronty, konečně do mezery po provedení průlomu. Naproti tomu takových vojsk nemá býti použito k provedení průlomu silně opevněné fronty, protože v takovém případě nemůže vedení náležitě využítí charakteristických vlastností těchto jednotek, t. j. velké akční činnosti (150—200 km). Mechanisovanými jednotkami disponuje vrchní velitelství.

Názory o bojovém použití tanků v sovětské armádě zdůrazňují, že při ofensivních operacích má býti zvolen cíl rozhodujícího významu. Tankové skupiny NPP (NPK), DPP (DPK) a DD mají býti zasazeny bezohledným využitím jejich bojových vlastností tak, aby nepřátelské síly poutaly a obranný systém protivníka v celé hloubce (15—20 km) rozdrtily. Mechanisovaným jednotkám připadá pak obdobný úkol, avšak do takové hloubky (200—300 km), aby i tyl a posilové jednotky vyšších svazů byly zničeny.

Nutno ještě dodat, že sovětská vojenská literatura, která má ráz polooficiální, udává tento počet tanků potřebný k různým bojovým úkolům: Nejméně četa doprovodných tanků pro jeden pěší prapor na frontě 200—300 m v pohybné válce. Připadá tedy na pěší divisi o 9 praporech za normálních poměrů jeden tankový prapor. Pak lze 1. útočný sled divise (6 praporů) podporovati 2 tankovými rotami. 3. rota zůstává pro doprovod 2. sledu (3 prapory). Při útoku na silně opevněné nepřátelské postavení se zvýší počet tankových jednotek u pěší divise na 3—4 tankové prapory, z nichž se použije 75% jako doprovodných tanků a zbytek tvoří tankovou skupinu „DD.“

Podle francouzské instrukce pro tanky z r. 1929 počítá se pro divisi, která útočí ve směru hlavního úsilí, jeden tankový pluk, t. j. 150 tanků. Podle toho požadují Rusové pro ofensivu armády o 10 divisích 2000 tanků, a to $\frac{2}{3}$ doprovodných a $\frac{1}{3}$ pro ostatní tankové skupiny.

K rozšíření úspěchu útočící armády a k operaci v tylu nepřítele je potřebí mechanisovaných jednotek, a to v síle 1000 tanků. Z toho 600 doprovodných tanků, 200 průzkumných a 200 ničivých a pro úkoly tankových skupin DD.

Celkem se požaduje pro útočnou frontu armády i s mechanisovanými jednotkami 3500 tanků, t. j. 60—70 tankových praporů. V tomto počtu je zahrnuto 500 tanků pro ostatní armády.

Provádí-li se rozhodující ofensiva zároveň na dvou frontách, počítají se zasazením 7000 obrněných vozidel. Mimo to ruští vojenští odborníci předpokládají pro armádní zálohu tanků, pro školy, náhradní tělesa, dílny, zápolí atd. 100% celkového počtu na frontě zasazených tanků. Tak předpokládají, že dosáhnou pro vedení moderní války celkem 15.000 obrněných vozidel.

To, co bylo uvedeno, potvrzuje, že vybavení sovětské armády obrněnými vozidly, zvláště tanky, je na výši doby a stále se zdokonaluje. Také názory na použití tanků a mechanisovaných zbraní v boji jsou časové, dokonce hledají se nové cesty a způsoby, jak racionálně a důkladně využít tanků ať již jako samostatné zbraně nebo ve spojení s pěchotou a s ostatními zbraněmi.

Štábní kapitán Karel Štein:

Přestřelování vojsk a terénních překážek.

Nehodlám se nikterak zabývatí teoretickým výpočtem výšky jistoty drah střel nad vlastními vojsky — tuto otázku mají již všechny armády vyřešenu. Chci jen poukázat na praktické zjišťování přestřelitelnosti při provádění střelby.

Číselné hodnoty výšky jistoty je třeba nějakým způsobem zjišťovati přímo v terénu před zaujetím palebného stanoviště, t. j. již za provádění průzkumu pro umístění kulometů nebo alespoň před zahájením střelby z kulometu, umístěného již v palebném stanovišti.

Určovati výšku jistoty v terénu v metrech by bylo dosti nesnadné; protože používáme v armádě různých měřítek s dělením dílcovým neb alespoň milimetrovým, je možno vyjádřiti výšky jistoty zornými úhly a tyto „bezpečnostní zorné úhly“ pak promítati do terénu na př. pomocí dílcového dělení nitkového kříže dalekohledu. Tohoto způsobu lze s výhodou použít k zjišťování přestřelitelnosti již za provádění průzkumu pro umístění kulometů.

Protože dálková stupnice hledí udává velikost záměrných úhlů, je možno vyjádřiti bezpečnostní zorné úhly pomocí dálkové stupnice hledí, čímž získáme t. zv. „bezpečnostní hledí“. Bezpečnostních hledí používáme při zjišťování přestřelitelnosti kulometem, umístěným v palebném stanovišti.

Oběma těmito způsoby můžeme zjišťovati přestřelitelnost jen při střelbě přímé, a to ještě jen tenkrát, jestliže polohový úhel cíle je větší než polohový úhel přestřelované pěchoty nebo překážky. V rovině splývají obě ramena úhlů v jednu přímku a možnost přestřelování lze zjistiti jen výpočtem.

Stejně tomu tak bude jak při střelbě nepřímé s miřidly, tak při střelbě nepřímé s nepřímým zaměřením, neboť vlastní pěchota bude skryta před střelcem z kulometu terénní překážkou.